

Sygn. akt III CZ 34/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku S. D.
przy uczestnictwie A. D.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 10 października 2019 r.,
zażalenia uczestniczki
na postanowienie Sądu Okręgowego w N.
z dnia 25 czerwca 2019 r., sygn. akt III Ca (...), III WSC (...)

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w N. odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki A. D. od postanowienia tego Sądu z dnia 13 grudnia 2018 r. zmieniającego postanowienie Sądu pierwszej instancji wydane w sprawie o podział majątku wspólnego byłych małżonków A. D. i S. D. Przyczyną odrzucenia skargi było stwierdzenie, że wskazana przez skarżącą wartość przedmiotu zaskarżenia jest zawyżona i nie sięga rzeczywiście granicy 150.000 zł, od której zgodnie z art. 519¹ § 2 k.p.c. dopuszczalna jest skarga kasacyjna w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami.

W zażaleniu na to postanowienie skarżąca, domagając się jego uchylenia, zarzuciła naruszenie art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. poprzez jego błędnie zastosowanie polegające na uznaniu, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia niższą niż 150.000,00 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, w sprawach działowych, do których należą sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, wartością przedmiotu zaskarżenia nie jest wartość całego dzielonego majątku, ale wartość interesu majątkowego, którego dotyczy zaskarżenie. Z reguły nie może ona przekraczać wartości udziału w majątku wspólnym uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną nawet, gdy orzeczenie zaskarżono w całości (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, nie publ.). Wyjątek od tej zasady zachodzi, gdy skarżący podważa zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, nie publ., z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, nie publ., z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, nie publ., z dnia 1 czerwca 2011 r. II CZ 27/11, nie publ., z dnia 7 listopada 2014 r., IV CZ 73/14, nie publ., z dnia 18 marca 2015 r., I CZ 22/15, nie publ., z dnia 6 grudnia 2016 r., V CSK 275/16, nie publ., z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 161/16, nie publ., z dnia 26 października 2017 r., II CZ 64/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 670/17, nie publ., i z dnia 23 marca 2018 r., I CZ 33/18, nie publ.).

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, nie publ., z dnia 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, nie publ., z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, nie publ., i z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, nie publ.).

W sytuacji gdy skarżąca nie składała apelacji od postanowienia Sądu pierwszej instancji, a uczynił to jedynie wnioskodawca, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną może jedynie odpowiadać wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanej w apelacji, nie jest natomiast możliwe określenie jej na kwotę wyższą. Założenie to może podlegać wyjątkom w sytuacji, gdy apelacja została złożona nie tylko przez wnioskodawcę, ale także przez uczestnika lub wartość przedmiotu zaskarżenia została określona w apelacji wadliwie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., III CZ 11/14, nie publ., z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, nie publ., z dnia 30 maja 2007r., IV CSK 120/07, nie publ., i z dnia 22 kwietnia 2002 r., UZ 11/02, OSNP - wkł. 2002, nr 17, poz.7).

W rozpoznawanym przypadku wnioskodawca zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji tylko w części, a wartość przedmiotu zaskarżenia określił w apelacji na kwotę 108.520 zł (k. 512 - 515). Jego apelacja została częściowo uwzględniona przez podwyższenie zasądzonej od uczestniczki spłaty z kwoty 20.000 zł do kwoty 128.520 zł oraz w zakresie będącego pochodną orzeczenia o podwyższeniu spłaty ustalenia, że w skład majątku wspólnego wchodzi środki zgromadzone na rachunku bankowym wnioskodawcy w [...] Banku Spółdzielczym w kwocie 1.543,85 zł oraz na rachunkach bankowych uczestniczki w Banku [...] SA w kwocie 55.262,85 zł.

Mimo treści zapadłego rozstrzygnięcia wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej została określona na kwotę 383.158 zł odpowiadającą wartości całego majątku wspólnego, w sytuacji gdy interes majątkowy skarżącej w zaskarżeniu orzeczenia może odpowiadać jedynie uwzględnionej na jej niekorzyść apelacji wnioskodawcy czyli kwocie 108.520 zł. Jeżeli interes uczestnika wyraża się w obniżeniu zasądzonej od niego na rzecz drugiej strony spłaty, to wysokość kwoty stanowiącej różnicę między zasądzoną i postulowaną w skardze kasacyjnej spłatą przesądza o dopuszczalności skargi kasacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2002 r., II CZ 25/02, nie publ. i z dnia 15 maja 2014 r., II CZ 16/14, nie publ.). Bez znaczenia pozostaje, że udziały każdego z byłych małżonków w majątku wspólnym wynoszą 191.579 zł, skoro w postępowaniu apelacyjnym przedmiotem sporu były środki pieniężne

w kwocie 56.805,98 zł i orzeczenie o spłacie na rzecz wnioskodawcy w kwocie 108.520 zł.

Uczestniczka w zażaleniu podnosiła, że w skardze kasacyjnej kwestionuje błędne włączenie do składu i wartości majątku wspólnego wierzytelności z rachunków bankowych oraz odmowę rozliczenia środków finansowych przez lata „wyprowadzanych” z majątku wspólnego przez wnioskodawcę. Środki zgromadzone na rachunkach bankowych objęte dodatkowo postanowieniem Sądu Okręgowego stanowią kwotę 55.262,13 zł oraz 1543,85 zł (łącznie 56.805,98 zł), a udział każdego z małżonków w tych składnikach majątku wynosi tylko 28.402,99 zł. Z kolei odmowa rozliczenia wartości środków finansowych, które wnioskodawca miał „wyprowadzać” z majątku wspólnego i przeznaczyć na zakup działki budowlanej i wybudowanie domu, nie może stać się elementem wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej skoro skarżąca nie zaskarżyła orzeczenia Sądu pierwszej instancji, nie czyniąc tej kwestii przedmiotem sporu w postępowaniu apelacyjnym. Z przebiegu postępowania wynika, że uczestniczka nie kwestionowała składu majątku podlegającego podziałowi obejmującego ruchomości i nieruchomości o wartości łącznej 317.860 zł (punkt I postanowienia Sądu Rejonowego), ani sposobu ich podziału (punkt II postanowienia Sądu Rejonowego), jak też obowiązku spłaty w kwocie 20.000 zł (punkt III postanowienia Sądu Rejonowego), nie zaskarżyła bowiem orzeczenia Sądu I Instancji, a w odpowiedzi na apelację domagała się jej oddalenia uznając, że Sąd ten prawidłowo ustalił skład i wartość majątku wspólnego, jak również dokonał jego podziału (k. 523 - 529). W tych okolicznościach wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego stanowi różnicę między kwotą spłaty zasądzoną przez Sąd drugiej i pierwszej instancji (128.520 zł - 20.000 zł) i nie przekracza progu określonego w art. 519¹ § 2 k.p.c.

Z przytoczonych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

jw